

Dar daug yra žvejų, galvojančių, jog apsiuva – tai nedidelė kirmėlaitė, visą savo gyvenimą tūnanti iš šapelių ar smėlio suręstame namelyje ir gyvenanti vandenyje. Iš tiesų yra kiek kitaip, nes šis meškeriojų pamėgtas masalas – tai tik apsiuvos lerva. Suaugęs vabzdys labiau panašus į kandį ar nediduką pilką drugelį ir puikiai skraido. Tačiau didesniąją savo gyvenimo dalį apsiuva praleidžia lervos stadijoje po vandeniu, o “tikrąjį” gyvenimą nugyvena per keletą dienų (priklausomai nuo rūšies, ne daugiau 10 dienų). Tuo metu apsiuvos poruojasi, deda kiaušinėlius ir žūsta. Visas apsiuvos gyvenimas, vėlgi priklauso nuo rūšies, tęsiasi kelis mėnesius arba keletą metų. Remiantis naujausiais duomenimis, Lietuvos teritorijoje žinomos 164 apsiuvų rūšys. Kai kurių jų lervos yra vos 2-3 mm dydžio, suaugėliai sulig mažučiu mašalėliu, todėl ne specialistas niekada net neįtars, kad čia tikrų tikriausios apsiuvos. Tokios “mikroapsiuvos” namelius dažniausiai statosi iš smulkiusių smėlio smiltelių, kurias išdidinus pro mikroskopą atrodo, lyg tai būtų tribriauniai ar keturbriauniai betono blokai. Pagal namukų statybinių medžiagų sudėtį ir išvaizdą galima nustatyti, kokiai genčiai ar net rūšiai priklauso jų šeimininkės.

Įdomiausia tai, kad vienos apsiuvų gentys savo namus statosi tik iš smėlio, kitos – iš šapelių, dar kitos – iš vandens augalų. Statybinės medžiagos gali būti ir mišrios: smėlis ir smulkios kriauklės, šapeliai ir smėlis, šapeliai ir augalai ir pan. Neradusios savo rūšiai būdingos statybinės medžiagos, apsiuvos paprasčiausiai negali išgyventi. Vienintelė apsiuvų gentis – hidropsichės – visiškai neturi namukų, o tarp dugno akmenų, lyg vorai, pina tinklą. Tinkle užsilaiko detritas, įvairūs smulkūs dumbliai – apsiuvų maistas. Apsiuvų lervos, panašiai kaip drugių vikšrai, turi keletą augimo stadijų. Kartais nuo karto jos išsineria iš ankštos odos (chitininio apvalkalo), o sumažėjusį “gyvenamąjį plotą” po truputį vis didina. Todėl galima sakyti, kad apsiuvos lerva turi tik vieną namelį, kurį stato visą gyvenimą.

Vėlgi norėčiau paneigti mitą, jog visos apsiuvos yra švaraus vandens indikatoriai. Taip, yra keletas rūšių, kurios gali gyventi tik labai švariame, deguonies prisotintame vandenyje, tačiau

jos gana retos arba bebaigiančios išnykti (mėlynoji apsiuva įrašyta į Lietuvos Raudonąją knygą). Tai ledynmečio reliktai. Kitos apsiuvų rūšys absoliučiai neįautrios deguonies stygiui ar cheminei vandens sudėčiai. Visoms apsiuvoms bendras bruožas tas, jog jos yra dugno gyvūnai ir, kaip minėjau, minta įvairiomis nuosėdomis. Kartais atšilus orams, meškeriojai skundžiasi, jog apsiuvų neįmanoma rasti. Prieš keletą dienų dar buvo, bet staiga išnyko. Iš tikrųjų nieko baisaus nenutiko – tai tik laiko klausimas ir jų pamėgtas masalas vėl atsiras. Mat vabzdžiams, kurių lervos gyvena vandenyje, būdingas masinis “virtimas” į suaugėlius. Tas pats atsitinka ankstyvių arba lašalų lervoms. Beje, šį “tikrų” vabzdžių gimimą galima numatyti iš anksto. Tikriausiai ne vienam žvejui pasitaikė, kai paspaudus apsiuvos namuką iš jo ištryško žalsvai gelsvas skystis, tačiau neišlindo kirmėlaitė. Paspaudus kitą – vėl tas pats. Tai reiškia, jog nameliuose iš lervų susidarė lėliukės, iš kurių tuoj tuoj išsiris suaugę vabzdžiai. Tuo metu žuvis iki valios turės lengvai pasiekiamo maisto (prisiminkite lašalus) ir nedaugelis žvejų tomis dienomis galės pasigirti gausiais laimikiais. Šis masiškusmas nėra būdingas visoms apsiuvų rūšims, o tik tomis, kurias meškeriojai naudoja kaip masalus.

Suaugusias apsiuvas žvejai retai neria ant kabliuko – pernelyg jau subtilus masalas. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, jog apsiuvų sparneliai padengti savotiškais vandeniui nelaidžiais šereliais. Todėl įsigudrinus užkabinti tokį vabzdėlį ant kabliuko galima smagiai pažvejoti. Turiu galvoje žuvų gaudymą vandens paviršiuje, nes visokie skaidantys vabzdžiai yra mėgstamas šapalų, menkių, raudžių, strepečių arba net kiršlių bei upėtakių maistas. Juk ne veltui muselininkai vertina neišvaizdžias dirbtines musėles, kurios imituoja suaugusias apsiuvas. Apsiuvų lervos savo populiarumu kai kuriose kaimo vietovėse niekuo nenusileidžia, o kartais ir nurungia sliekus, trūklių ir musių lervas. Pažystu žvejų, kurie žiemą vasarą meškerioja būtent šiais masalais. Apsiuvų lervomis gaudomos stambesnės žuvis, nes pati lerva ganėtinai didelė, riebi.

Šiuo metų laiku taip pat galima prisirinkti apsiuvų. Ežeruose ir upeliuose, tarp pernykščių sunykusių vandenžolių, srovės suneštų šakelių, akmenų, net ir drumstame vandenyje surasime šių masalų. Vėlgi vienas įdomus apsiuvų gyvenimo būdo bruožas yra tas, jog vandens telkinyje jų galima rasti ne visose vietose. Tai, matyt, nulemia joms tinkamo maisto ir statybinių medžiagų kiekis. Todėl kartais galima išnaršyti pusę ežero ir neaptikti nė vienos apsiuvos, kai kokioje nors iš pirmo žvilgsnio neišsiskiriančioje įlankėlėje rasime aibę šių vabzdžių lervų.

Ankstyvą pavasarį ties Vilniumi žvejai labai sėkmingai meškerioja apsiuvų lervomis, kurių prisirenka Neries intakėliuose. Tai dažniausiai didelės, gelsvos kirmėlaitės, kurios namelius statosi iš smėlio kruopelių. Žvejai masalui leidžia vilktis padugne, nes taip apsiuvos atrodo daug natūraliau. Kai kurie meškeriojai netgi palieka dalį lervos namelio, kad nesukeltų atsargių žuvų įtarimo. Kovo-balandžio mėnesiais pagreitėjusi upių ir upelių srovė išplauna apsiuvų lervas iš įvairių įlankelių, be to, jos neturi tiek daug slėptuvių kaip vasarą, nes dar nesuvešėję vandens augalai. Todėl pavasarinė žūklė šiuo masalu ypatingai verta dėmesio.

Apsiuvų lervas reikia laikyti tarp drėgnų vandens augalų, drėgno popieriaus ar skudurėlyje, tačiau jokių būdų ne stiklainyje su vandeniu. Ant kabliuko apsiuvas galima nerti keliais būdais. Vieni meškeriojai kabliuką įsmeigia į lervos ir veria jį iki uodegos, kiti – atvirkščiai – nuo uodegos iki galvos. Taip pat galima užnerti per krūtinėlę, tačiau kai žuvis kimba nenoriai, kabliuką patartina įsmeigti į apsiuvos lervos uodegą. Tuomet lerva ilgą laiką bus gyva ir vandenyje judės natūraliai. Tačiau pastarasis būdas turi neabejotiną trūkumą – žuvis labai greitai nuplėšia masalą nuo kabliuko. Žvejojami tokias stambias žuvis kaip ūsorai, šapalai, šazanai, meškeriojai ant didelio trumpakočio kabliuko veria visą apsiuvų “puokštę”. Šilto pavasario ir geros žūklės! Na, o jei nekimba, būtinai išbandykite apsiuvų lervas.

Dailus namelis – gardus kąsnelis

Parašė Vytautas Višinskas

Šeštadienis, 02 Liepa 2011 22:06

Pamatysite – be žuvies negrįšite.